

Berenguera

Després de la mort de Berenguera, la germana gran del comte, Peronella deixà la cort castellana per anar a viure al lloc que ben aviat havia de ser la seva casa, el palau barceloní.

Estava desfeta, res no li importava en aquell moment. S'acabava de morir l'única persona que realment li havia fet de mare, tot i que sabia que no ho era. Feia dos anys que havia mort Ramir, el seu pare, i no ho havia sentit tant. Des que tenia ús de raó s'havia estat preparant per a aquell moment, per ser l'esposa del comte de Barcelona i príncep d'Aragó. I ara que s'acostava a aquelles terres que tant havia somniat, tot li era ben bé igual.

Se l'enduien la ràbia i el dolor. Un dolor físic que no la deixava viure, que li rosegava els ossos i el cor. Un dolor que li glaçava les venes i que li impedia la circulació de la sang, paralitzant-li tot el cos. Feia uns quants dies que havien enterrat Berenguera enmig dels clams i els plors del poble castellà i ella encara la somniava tothora, desperta i adormida. No sabia si s'estava tornant boja, només es preguntava com ho podria superar. Li resava

amb devoció, com qui resa a la Verge, perquè li donés les forces necessàries per tirar endavant, i a la vegada li retreia que l'hagués deixat d'aquella manera. No era just, ella la necessitava, necessitava els seus savis consells, la seva dolçor i l'escalfor del seu cor. Com se'n podria sortir tota sola enmig d'un grup d'estranyes? Quin sentit tenia tot? Desitjava amb totes les seves forces despertar-se i pensar que tot havia estat un malson, un terrible malson. Li hauria agradat que aquell carruatge no arribés mai a Barcelona, que s'estavellés a mig camí. Però al mateix temps no podia esborrar totes les lliçons apreses de Berenguera. L'havia educat per lluitar davant de les adversitats; l'havia educat per fer-se respectar; l'havia educat per ser una reina.

Per això, amb només tretze anys prengué el ferm termini de sobreposar-se i de tirar endavant per la que havia estat la seva verdadera mare, per ella mateixa i pel seu regne.

Tots els dies que durà aquell viatge l'anaren transformant i preparant. Tingué temps per asserenar els seus sentiments, per plorar, per pensar... en definitiva, per al dol. Va ser un viatge pel territori i un viatge per la seva ànima, que l'ajudà a créixer i a madurar. Sort en va tenir de tot aquell temps de soledat i de silenci per ordenar la seva vida i per agafar forces per a tot el que l'esperava.

En el fons del seu cor, a part de ràbia, dolor, pena i solitud, hi havia por. Una por colpidora que no la deixava a penes ni pensar; por de fer-se una dona; por de ser ella mateixa i no dependre de ningú; por de créixer, en tots els sentits... Seria realment capaç de fer tot el que pensava que havia de fer? Tenia por de tenir por.

Però el camí era lent, lent com la fruita que madura penjada a l'arbre i espera cada nou dia l'escalfor del sol i

la saó de la pluja. Viatjava acompanyada, però era tanta la seva torbació que no n'era ni conscient, ella feia el viatge sola. No va parlar en tot el trajecte, amb la vista perduda i rinxolant-se els cabells amb els dits de la mà dreta continuament; des que era petita aquest vici inconscient la relaxava. Els qui l'acompanyaven respectaren la seva quietud, tot i la pena que els feia veure-la tan trista i sola quan a penes havia deixat de ser una nena. A cap d'ells se'ls havia esborrat la imatge de Peronella abraçada a la seva estimada mare, ja freda al llit, de la qual ningú la podia separar. Era com el líquen arrapat a una pedra, que difícilment el pots desenganxar sense esmicolar-lo. La volia retenir en aquest món i ningú va ser capaç de deslligar-les durant hores. Fins que sentí dins del seu cor la veu de Berenguera que li deia: «Deixa'm marxar, no em vulguis retenir aquí. El meu món ja no és aquest, deixa'm marxar i viu, filla meva, deixa'm marxar». Va ser només llavors, quan sentí la veu de la seva mare, que va saber que no la podia deturar més, que l'havia de deixar buscar la pau i el repòs en el més enllà.

Tothom pensava que es tornaria boja, que es moriria de pena, però era massa forta i el dolor, per sort, no va guanyar la batalla. Les darreres frases que Berenguera li digué abans de morir, «Pensa que tots tenim una missió en aquest món, hem de lluitar per descobrir-la i poder-la portar a terme», continuaven martellejant dins seu sense descans.

Era el mes d'agost, el cel era pur i el sol escalfava de valent; els pagesos ja havien segat els cereals, els camps eren plens de rostolls, la pols de les espigues s'escampava per l'aire i els ocells voleiaven, bo i cercant alguna grana escadussera. De mica en mica, Peronella va anar tornant a la realitat i deixant a recés els seus pensaments vaga-

bunds. Es distreia veient les masies i les ermites escampades pel paisatge. I pensava que ella era la reina de tota aquella gent i que es mereixien que la seva reina fos una dona forta i valenta.

L'escalf del sol li eixugà les llàgrimes i li alleujà el cor. Era una bestiesa, però encara no coneixia res d'aquell lloc i ja se l'estimava. Com era possible?

Les vinyes i els horts s'estenien fins als murs de la ciutat i fins gairebé arran de mar. A la banda de muntanya es podia veure tota una zona arbrada amb alzines, roures, oms, àlbers, lledoners, figueres, nogueres i arbres fruiters. Les muralles envoltaven Barcelona i li donaven protecció, malgrat que feia temps que se li estaven fent petites i l'estrenyien com unes sabates que no et van a la mida, però tot i això continuava creixent, com l'aigua que sobreix de l'olla quan bull. Aquest recinte emmurallat tenia una setantena de torres i un perímetre de més de mil metres de muralla d'uns quatre metres de gruix, i quatre portes d'entrada que es tancaven en arribar la nit per protegir els ciutadans.

Arribaren a la ciutat per la via principal, Via Francisca, que travessava Montcada, el coll de Finestrells i Sant Andreu de Palomar, i entraren a Barcelona pel portal Major, a la banda sud-est de les muralles. Damunt d'aquest portal s'ubicava el Castell Vell, fins feia pocs anys residència dels vescomtes de Barcelona i en aquell moment habitat pel veguer.

Ja era migdia i a la banda de fora dels murs hi havia un munt de taules i taulells desmuntables on es venia de tot: cols, cebes i enciams; melons, cireres i peres; pots, plats i cassoles; ànecs, conills i gallines; peix fresc en cistells i arengades en barrils; roba, teixits de cotó, seda i brocat; espècies, joies i perfums i fins i tot esclaus, portats d'arreu

de la Mediterrània, que es venien al millor postor. Els cistells, els coves i els carros dels pagesos i artesans estaven apilats aquí i allà; amb el pas de les hores les triadures i deixalles s'anaven amuntegant i quan s'atansava el moment de recollir el mercat el terra quedava brut i pudent: sovint s'hi podia trobar alguna gallina morta, l'oli d'un odre que s'havia foradat, els excrements de l'aviram o algun ou esclafat.

Al voltant d'aquell mercat havia anat creixent la Vila Nova del Mercadal, s'hi anaven construint cases i obradors. Els colors de les parades, la cridòria dels venedors i les corredisses dels vailets que jugaven a empaitar-se donaren una certa alegria a la jove reina, en aquells moments en què tant ho necessitava.

El carruatge de sa majestat entrà pels estrets carrers de la ciutat, cosa que no era permesa a la majoria de la gent, que havia de fer-ho a peu. Malgrat això, la seva arribada va ser força discreta, no se li havia preparat una gran rebuda. Ramon Berenguer IV en aquells moments es trobava en terres de Lleida, i aquella era la prioritat del seu futur espòs. Malgrat tot, Peronella quasi que ho va preferir així; no es trobava en un estat per a gaires celebracions, ja hi hauria temps per a les festes.

I així va ser com va entrar al palau comtal acompanyada del seu seguici, que transportava totes les seves vestimentes i els seus objectes personals. De mica en mica, tots aquells embalums ocuparien la seva nova cambra i les seves pertinences agafarien l'olor d'aquell nou paisatge familiar.

Peronella pujà les escales i entrà al palau enmig dels honors dels seus servents, que feia dies que preparaven la seva estança i feien endreça per causar una bona impressió a la seva nova mestressa. Havien netejat les catifes, fet

la bugada de la roba de casa, repassat la vaixel·la, passat les escombres de palma per totes les estances, ventilat les cambres... Tot, o gairebé tot, estava a punt perquè la seva reina els donés l'aprovació.

Que poc la coneixien... la seva nova senyora no era pas una dona primmirada i obsessionada per l'ordre. En tenia prou que les coses es fessin amb correcció. Peronella observava darrere les situacions, la preocupava com la miraven els qui l'envoltaven, volia saber si hi havia gaire claror a les estances del palau, desitjava conèixer els patis i jardins, tenia ganes d'assabentar-se de qui treballava a la cuina... Tot era nou per a ella, i ho volia descobrir de cop, com quan estàs molt assedegat i t'agafes a un got d'aigua i beus, i beus..., per sadollar la teva set, tan ràpid que gairebé t'ofegues. Als tretze anys les experiències es volen viure de forma impetuosa, com el galop d'un cavall.

Estava tan trasbalsada per tot el que li havia tocat viure els darrers dies que en quedar-se sola a l'habitació no parà esment en res, ni tan sols en els luxosos cofres i les caixes que hi havia perquè pogués disposar el seu vestuari.

Al centre de la cambra hi havia un gran llit encortinat i adornat per un cobricel preciós de color grana. Peronella no veia res, anava gairebé a les palpentes; pujà a l'entarimat de fusta i deixà caure el seu petit cos en aquell llit tan alt. S'abandonà damunt dels matalassos de llana mentre recolzava el cap en el travesser. En un instant el món començà a fer-se fonedís i quedà completament adormida. Les hores anaren passant una darrere l'altra i el son anà fent de bàlsam de les ferides de la reina. Quan la realitat no ens acaba de fer el pes, s'està millor en el món dels somnis. No volia despertar-se, però quan ja feia més de vint-i-quatre hores que dormia, els seus servents van anar a cridar-la, estaven realment amoïnats.

—Missenyora, esteu bé? Necessiteu alguna cosa? Fa moltes hores que dormiu i ens teniu preocupats.

Quan Peronella obrí els ulls no sabia ni on era, ni qui li estava parlant. Tingué la sensació que havien passat uns quants anys, que feia mitja vida que dormia i no sabia del cert què havia somniat i què era real.

—No patiu, estic bé! —respongué per tranquil·litzar-los mentre s'atansava a una de les finestres i mirava al carrer. Que dur és adonar-se que el que pensaves que era un somni és la realitat—. Dignes a la cuina que em preparin un bon esmorzar, tinc gana. I mentrestant, si us plau, puja a ajudar-me per rentar-me i arreglar-me, no vull que em vegin en aquest estat. Una reina a més de ser-ho ha de semblar-ho, així m'ho van ensenyar.

—Sí, missenyora —contestà la serventa fent una reverència en senyal de respecte abans de retirar-se de l'estança—. Així ho faré, vaig a la cuina i de seguida tornaré a ser aquí amb vós, per ajudar-vos en tot allò que em maneu.

Al cap d'un instant, la serventa tornava a ser a la cambra de la reina, talment com si volés.

El primer que va fer Peronella quan s'aixecà del llit va ser observar detingudament per la finestra d'arc semicircular durant una llarga estona. Des del segon pis del palau es podien veure els patis d'algunes cases veïnes. Ja de bon matí les mestresses i serventes obrien les portes i finestres dels edificis, que restaven de bat a bat la major part del dia. Algunes dones sortien a filar i s'asseien al pedrís que hi havia a la vora del portal. Molts menestrals treien les taules a la via pública i feien allà la seva feina, perquè així tenien més claror i espai per treballar. Alguns habitatges tenien horts i jardins. La majoria dels edificis eren petits, estrets i foscos, tot i que les cases senyoriales, fetes

de pedra, eren molt més àmplies i disposaven d'alguna torre afegida, i algunes tenien les seves estances construïdes al voltant d'un pati central.

Peronella ho volia descobrir tot en un instant, submergir-se en cada habitatge, saber com era la vida de tots aquells personatges, olorar tots els perfums que exhalaven els patis dels voltants, escoltar les converses dels que circulaven pel carrer, tastar totes les olles de les cuines de l'entorn, saber a què jugaven els nens que corrien amunt i avall i per què plorava aquell tan petit... I per primera vegada se sentí engabiada dins del palau.

Quan pel cap li corrien tots aquests pensaments, sentí la veu d'un jove que devia tenir, si fa o no fa, la seva mateixa edat i el cervell se li aturà de cop. De qui era aquella veu? Què hi feia, allà? Llavors, sense saber per què, se sentí intimidada.

Era Ramon Berenguer de Provença, el nebot del comte. El germà petit del comte, Berenguer Ramon I de Provença, havia mort feia poc temps a mans d'un grup de pirates genovesos. Des d'aleshores, ell vivia a Barcelona sota la tutela del seu oncle. I es quedaria allà fins que pogués exercir el seu mandat; era important que tingués un model de qui poder aprendre com s'ha de conduir un comtat. Ramon Berenguer IV seria el marquès de Provença fins que el seu nebot pogués ser-ne el comte. El sobirà català podia ser dur com un diamant, o bé tou com la cera, sense deixar de ser la mateixa persona; aquest era part del seu encant i el que realment captivava els seus súbdits.